

Painopisteet Maatilatalouden kehittämisrahaston (Makeran) maa- ja elintarviketalouden tutkimus- ja kehittämisrahoituksen hakuun vuodelle 2027

Maa- ja metsätalousministeriö ottaa vastaan vuotta 2027 koskevia esityksiä tutkimus- ja kehittämishankkeista, jotka hyödyttävät **maa- ja elintarviketaloutta** laaja-alaisesti alla esitettyjen painopisteiden mukaisesti. Tutkimus- ja kehittämismäärärahoja voidaan myöntää, mikäli maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa osoitetaan tarkoitukseen varoja vuodelle 2027.

Makeran maa- ja elintarviketalouden tutkimus- ja kehittämismäärärahalla rahoitetaan ensisijaisesti sellaisia tutkimus-, kehittämis- ja selvityshankkeita, jotka edistävät elinkeinon kannattavuutta ja kilpailukykyä kestävällä tavalla tai tuottavat hallinnonalan tehtävien hoitamisessa tarvittavaa oleellista tietoa. Rahoituksella ei tueta yritysten tuotekehitystä tai suoraan liiketoimintaan meneviä innovaatioita. Rahoitus on julkista ja tulosten on hyödytettävä koko sektoria/alasektoria eli rahoituksella tuetaan lähinnä esikilpailullisen tiedon kasvattamista.

Kaikkien hankkeiden tulee esittää suunnitelmassaan, miten tulokset viedään konkreettisesti käytäntöön. Tähän kiinnitetään arvioinnissa erityishuomiota. Hankkeiden tulee jo valmisteluvaiheessa ottaa suunnitteluun mukaan tutkimuksen kannalta keskeiset sidosryhmät ja hyödyntäjätahot (mm. viljelijät) sekä mahdolliset ulkopuoliset rahoittajat. Rahoitettavien hankkeiden valinnassa kiinnitetään huomiota siihen, että hankkeet ovat monitieteisiä. Jos hankkeen tulokset hyödyttävät suoraan elinkeinoa, on tärkeää, että elinkeino on mukana rahoittamassa hanketta. Haku on kaksivaiheinen. Hankkeita arvioidessa kriteerien painoarvot vaihtelevat haun ensimmäisen ja toisen vaiheen kesken seuraavasti (suluissa aiehaku/toinen vaihe): 1) relevanssi ja tulosten mahdollinen vaikuttavuus (40%/20%), 2) hankkeen laatu (20%/35%), 3) toteutuksen organisointi (20%/20%) sekä 4) hankkeen vuorovaikutus ja tulosten käytäntöön vieminen (20%/25%).

Rahoitamme ensisijaisesti painopisteisiin osuvia hankkeita. Painopisteiden ulkopuolisia hankkeita ei rahoiteta, ellei hanke ole erittäin ajankohtainen ja ennakoimattomaan tilanteeseen kohdistuva. Lisätietojen antajat on kerrottu kunkin painopisteen kohdalla. Maa- ja metsätalousministeriön sähköpostiosoitteet ovat pääosin muotoa: etunimi.sukunimi@gov.fi.

Haun tärkeät päivämäärät:

- 1) aiehaku avautuu **perjantaina 23.01.2026 klo 12.00 ja hakuaika päättyy maanantaina 23.03.2026 klo 16.15.** Toiseen vaiheeseen hyväksytään ne hankehakemukset, jotka parhaiten vastaavat haun painopisteisiin ja toteuttavat Makeran t&k-rahoituksen tavoitteita.
- 2) Toinen hakuvaihe alkaa, kun pyydämme toisen vaiheen hakijoita täydentämään hakemuksensa. **Toinen hakuvaihe eli hakemusten täydennysvaihe päättyy keskiviikkona 16.9.2026 klo 16.15.**

Hankejärjestelmämme on valtioneuvoston yhteiseen **haeavustuksia.fi** –järjestelmä, jossa tarvitaan valtuudet hankehakemuksen jättämiseen Suomi.fi-sivuston kautta. Hanke/tutkimussuunnitelma liitetään hakemuksen yhteyteen vasta toisessa vaiheessa! Yleistä hakuohjeista on oma asiakirjansa. Katso lisäohjeita www.mmm.fi/tutkimus -> Hakukuulutukset-sivulla Makeran haku.

Vuoden 2026 haun (rahoitus vuodesta 2027 alkaen) painopisteet ovat:

1. **Kestävä kasvintuotanto**
2. **Elintarviketurvallisuus ja valvonta**
3. **Eläintaudit ja zoonootit ja eläinten hyvinvointi**

Painopisteiden kuvaukset

Painopiste 1: Kestävä kasvintuotanto

Kasvintuotannossa käytetään integroidun torjunnan (IPM) mukaisesti kasvinsuojelutoimenpiteitä laadullisesti ja määrällisesti hyvän sadon saavuttamiseksi. Kasvinsuojelutoimenpiteet voivat olla kasvinsuojeluaineiden käyttöä ja viljelytekniisiä tai muita toimenpiteitä, joilla pyritään vähentämään kasvintuhoojien esiintymistä tai hävittämään niitä. Integroitu torjunta koostuu eri kasvinsuojelumenetelmistä, joita käytetään taloudellisesti ja ympäristön kannalta perustellusti siten, että ehkäistään kasvintuhoojien tuhoja ja vähennetään ihmisten terveydelle ja ympäristölle aiheutuvia riskejä.

Kasvinsuojeluaineet hyväksytään määrääjäksi, jotta niiden käytön turvallisuus voidaan arvioida tietyin väliajoin. Uusi tutkimustieto ja tiukentuneet hyväksymisvaatimukset ovat johtaneet siihen, että moni käytössä ollut kasvinsuojeluaine ei enää läpäise uudelleenhyväksymistä. Syitä on useita, joko valmiste ei läpäise hyväksymisvaatimuksia, toisaalta markkinoiva yritys voi myös katsoa, että kallis uudelleenhyväksyminen ei ole taloudellisesti kannattavaa ja jättää kokonaan hakematta hyväksymistä valmisteelleen.

Suomessa kasvinsuojeluaineiden saatavuuden kehitys on johtanut monen viljelykasvin osalta jo kestävämmään tilanteeseen. Luomupeltokasvituotannossa mm. ilmastonmuutos haastaa perinteisten, rikkakasvien ja tuholaisten hallintaan käytettyjen, menetelmien toimivuutta. Kasvintuhoojia on erilaisia, mutta niiden torjuminen integroidun kasvinsuojelun keinoin käy vaikeammaksi, kun harvalle tuhoojalle löytyy riittävää valikoimaa kemiallisia kasvinsuojeluaineita ja niitä tukevia muita kasvinsuojelutoimenpiteitä. Myös karanteenikasvintuhoojien hävittäminen on vaarassa kaventuneen kasvinsuojeluainevalikoiman takia. Uusia biologisia kasvinsuojeluaineita on jonkun verran tullut markkinoille, mutta niistä ei vielä ole löytynyt riittävästi tehokkaita ratkaisuja Suomen kasvintuotannon tarpeisiin.

Viljelyn jatkuvuuden kannalta tehokkaan ja taloudellisesti kannattavan kasvinsuojelun kehittäminen on välttämätöntä. Erilaisten kemiallista kasvinsuojelua tukevien ja myös luomuviljelyyn sopivien vaihtoehtoisten kasvinsuojelutoimenpiteiden kehitys voisi tuoda ratkaisuja tilanteeseen. Tutkimusta tarvitaan mm. vaikutuksista ja parhaiten soveltuvista hallintakeinoista.

Esimerkkejä tilanteista, joista puuttuu toimiva kasvinsuojeluratkaisu:
-erikoiskasvien tuholaistorjunta: markkinoilla on jäljellä vain valmisteita, joiden teho ei ole riittävän hyvä. Lisäksi valmisteiden sallittu käyttömäärä on liian pieni antamaan riittävän suojan koko viljelykauden ajaksi. Tuholaisten kemialliselle torjunnalle vaihtoehtona on olemassa hyönteisverkot, joilla estetään tuholaisten tulo viljelykasville. Verkot toimivat jollain kasveilla, mutta voivat vaurioittaa hankaamalla satokasvin myytävää osaa, jolloin verkkoa ei kunnolla voi käyttää (esim. lehtikaali, kukka- ja parsakaali).

-sipulin tautientorjunta, erityisesti naattihome: hyväksytyt valmisteet ovat kaikki ennaltaehkäiseviä, eli ne pitää käyttää ennen taudin esiintymistä kasvustossa. Niillä ei kuitenkaan saa tautia pidettyä poissa, kun kasvukausi ja aika, jolloin tautipaine on suuri ja torjuntaa tarvitaan, on pitkä. Valmisteiden sallitut käyttökerrat eivät riitä.

-viljojen peittäus ja eräiden viljelykasvien tautientorjunta (esim. mansikka): erään paljon käytetyn kasvinsuojeluaineen tehoaineen uudelleenhyväksymisprosessi näyttää EU:ssa päättyvän kielteiseen päätökseen mm. tehoaineen ehdotetun luokituksen takia. Tehoaineen poistuminen markkinoilta tarkoittaisi suuria hankaluuksia etenkin siemenlevintäisten kasvitautien hallintaan viljakasvien tuotannossa, kun viimeinen laajasti käytetty peittäusaine poistunee. Sama tehoaine on mansikan tautientorjunnan kulmakivi.

Kasvintuotannon kannattavuus on ollut pitkään heikkoa ja yhtenä keskeisenä tekijänä on tuotantopanosten (fossiiliset lannoitteet, kasvinsuojeluaineet, polttoaine) korkeat hinnat suhteessa viljasta saatavaan hintaan. Kannattavuutta parantaisivat tuotantopanosten käytön vähentäminen, mutta se heikentää sadon laatua ja määrää. Kasvinviljelyn kannattavuuden edistämiseksi olisi syytä kehittää erilaisia viljelytekniisiä ja teknologisia ratkaisuja, joiden avulla voitaisiin vähentää erityisesti uusiutumattomien tuotantopanosten käyttöä sadontuottoa vaarantamatta. Fossiilista alkuperää olevien tuotantopanosten kuten lannoitteiden ja polttoaineen käytön väheneminen tai korvaaminen uusiutuvilla vähentäisi myös viljelyn kasvihuonekaasupäästöjä.

Tutkimusta tarvitaan siitä, miten tekoälyä tai muita teknologisia ratkaisuja voitaisiin hyödyntää rikkakasvintorjunnassa sekä kasvien tuholaisten ja tautientorjunnassa. Tulisi myös tutkia, miten erilaiset viljelytekniikat, kuten muokkaamattomuus ja monipuoliset viljelykierrot, voisivat vähentää tuotantopanosten tarvetta ja edistää viljelyn taloudellista kannattavuutta ja resilienssiä.

Lisätietoja: Tove Jern (kasvinsuojelu), puh. 0295 16 2318, sekä Karoliina Pietiläinen (kasvintuotanto), puh. 0295 16 2017.

Painopiste 2: Elintarviketurvallisuus ja -valvonta

Oiva on Ruokaviraston koordinoima elintarvikevalvonnan valvontatietojen julkistamisjärjestelmä. Järjestelmässä julkaistaan tulokset tarkastuksista, joita elintarvikevalvontaviranomaiset tekevät Oiva-arviointiohjeiden pohjalta. Elintarvikevalvontaa alettiin tehdä Oiva-arviointiohjeiden pohjalta vuonna 2013 rekisteröityjen elintarvikehuoneistojen osalta ja 2016 hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen osalta. Julkistamisen myötä elintarvikevalvonta on yhdenmukaistunut huomattavasti, mitä elintarvikealan toimijat ovat kiittäneet. Vuosien aikana Oivan kattavuus on laajentunut huomattavasti. Olisi tarpeen selvittää, sopivatko Oivan käyttöönnoton yhteydessä tehdyt linjaukset yhä nyky maailmaan. Esimerkiksi tarkastuksen kokonaistuloksen määräytymisperuste, arviointiasteikko ja tarkastettujen asiakokonaisuuksien tasa-arvoisuus. Kertooko Oiva-arvosana yhä aidosti elintarviketurvallisuudesta? Pitäisikö Oiva-asiakokonaisuuksia karsia ja yksinkertaistaa, kuten muun muassa elintarvikealan etujärjestöt ovat esittäneet? Miten Oivaa pitäisi kehittää?

Lisätietoja: Eveliina Palonen, puh. 0295 16 2345.

Painopiste 3: Eläintaudit ja zoonoosit sekä eläinten hyvinvointi

Suomen kotieläintuotantoa tai ihmisten terveyttä uhkaavien eläintautien hallintakeinot Euroopan unionin alueella ja Suomen lähialueella esiintyy useita vakavia eläintauteja, mm. lintuinfluenssaa, afrikkalaista sikaruttoa, lammis- ja vuohirokkoa, pikkumärehtijäruttoa, nautojen lumpy skin -tautia, sinikielitautia ja raivotautia. Jos nämä taudit leviäisivät Suomeen, ne aiheuttaisivat vakavan uhan Suomen kotieläintuotannolle ja viennille. Osa taudeista on zoonoottisia ja nämä taudit voivat uhata ihmisten terveyttä. Myös Suomessa jo esiintyvistä eläintauodeista voi aiheutua uusia uhkia. Taudit voivat yleistyä tai ne voivat muuttua ihmisille vaarallisemmiksi, esimerkiksi kotieläintuotannossa tapahtuvien rakenteellisten muutosten seurauksena. Tutkimushankkeilla olisi tarkoitus edistää valmiutta torjua ajankohtaisia Suomen eläin- tai kansanterveyttä uhkaavia eläintauteja ja selvittää eri hallintavaihtoehtojen käytettävyyttä ja tehokkuutta.

Nykyisen eläinten hyvinvointikäsityksen mukaan olennainen osa eläimen hyvinvointia on sen oma kokemus psyykkisestä ja fyysisestä tilastaan. Eläimen psyykkiseen kokemuksen muodostavat sen tunteet ja eläimen hyvinvoinnin olennaisena osana nähdään positiiviset kokemukset. Tavoitteena on löytää tutkimuksen keinoin menettelyitä, joilla mahdollistetaan eläimelle positiivisia kokemuksia ja samalla vahvistetaan elämän hallinnan tunnetta. Positiivisia kokemuksia voidaan saada aikaa esimerkiksi monipuolisen ympäristön, virikkeiden ja onnistuneen sosiaalisen käyttäytymisen avulla. Nuorilla eläimillä leikin katsotaan olevan merkki positiivisista kokemuksista.

Lisätietoja: Eveliina Palonen, puh. 0295 16 2345, Kajsa Hakulin, puh. 0295 16 2361, Susanna Ahlström (eläinten hyvinvointi), puh. 0295 16 2436.